Jüdische Pester Zeitung.

יודישע
פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פּרענומערירען
אונד דער פּרענומעראציאָנס-בעטראג בעגיננט מיט דעם עמפפאנג דעם ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פ ע ס ט
אלט-גאססע נומ' 1.
וואָהין מאן אויך דיא פּרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וועכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג.
אונד קאָסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " "
פיערטעליעהריג 2 גולד' 50 קר' ע'-וו'.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד' 50 קר' ע'-וו'.
פיערטעליעהריג 2 " 75 " "

Nr. 81, צעהנטער יאהרגאנג — פעסט, פרייטאג יא תמוז ה'ת'ר'ל'ח'. — Pest, den 12. Juli 1878.

שלום דעם קאָנגרעסעס.

אין דער געסטריגען זיטצונג דעם בערלינער קאָנגרעסעס, וועלכע פאָן 2 ביז 6 אוהר נאכמיטטאגס דויערטע, וואורדע איך שאָן דער רעסט דער שטרייטיגען אנגעלעגענהייטען ערלעדיגט, אונד זאָמיט האט דער קאָנגרעס זיינע הויפּט-ארבייט גענצליך בעענדיגט. הייטע אום 3 אוהר נאכמיטטאגס ווירד דיא שלום-זיטצונג זיין, אין וועלכער א ל ל ע ביזהעריגען אבמאכונגען נאָך פערלעזען ווערדען, אום דען גאנצען אומגעשטאלטעטען פערטראג אין זיינער געזאממטהייט צו גענעהמיגען. מאָרגען ווירד דיעזער נייע פריעדענס-פערטראג פאָן דען פערטרעטערן אללער אייראָפּעאישען גראָסמעכטע אונטערצייכנעט ווערדען. — אין דער נעכסטען זיטצונג דעם ענגלישען פּארלאמענטעס ווירד דער ענגלישע מיניסטער אללע ביזהער געהיים-געהאלטענען שריפט-שטיקע אונד אבמאכונגען דעם קאָנגרעסעס פעראָפפענטליכען, אונד וויר ווערדען ערסט דאנן איין קלארעס בילד איבער דאס גאנצע געווינגען.

זאָפיעל ווייס מאן שאָן יעטצט, דאס רוסלאנד דען נאָרדליכען שטריך דער אזיאטישען טירקייא זאממט באטום בעקאָממט. ביינאהע דיא גאנצע נאָרדליכע העלפטע דעם צווישען באטום אונד ערצערום געלעגענען טירקישען געביעטעס געהאָרט פאָן נון אן צו רוסלאנד.

אלס געגען-געווינן בעקאָממט ענגלאנד דיא אינזעל ציפערן. 10000 ענגלישע-אינדישע סאָלדאטען, וועלכע יעטצט אין מאלטא ווארען, אונד 3 ענגלישע אינפאנטעריע-באטאליאָנס האבען בעריטס דיא אינזעל ציפערן בעזעטצט. — אין ענגלאנד איזט מאן מיט דען ערדונגענשאפטען דעם מיניסטער - פּרעזידענטען לאָרד בעאקאָנספיעלד האָכסט צופריעדען, מאן בערייטעט איהם אין לאָנדאָן איינען גראָסארטיגען עמפפאנג, אונד דיא קאָניגין ווירד איהם גלייך ביא זיינער ריקקינפט דען הערצאָגס-טיטעל ערטהיילען. — אים דעם געוועזענען "יודען-קנאבען" בעניאמין דע איזראעלי ווירד יעטצט אלזאָ איין ה ע ר צ אָ ג פאָן בעאקאָנספיעלד ווערדען! — אין דען לעטצטען טאגען בעפאנד זיך לאָרד בעאקאָנספיעלד אונוואָהל, זאָ דאס ער דען לעטצטען צוויא קאָנגרעס-זיטצונגען ניכט בייוואָהנען קאָננטע.

אין דער געסטריגען זיטצונג דעם ענגלישען פּארלאמענטעס פערלאז מאן איינע צושריפט דעם ענגלישען קאָנזולס אין דער טירקייא, אין וועלכער דיא שרעקליכען גרייזאמקייטען צווישען דען טירקען, בולגארען אונד רוסען, אים געבירגע זידליך פאָן פיליפּפּאָפּעל געשילדעט ווערדען. דיא ענגלישע רעגיערונג פערשפּריכט נון, איהר מאָגליכסטעס צו טהון, אום דען לאנג אנהאלטענדען גרייזאמקייטען אין דער טירקייא איין ענדע צו מאכען.

דער פריעדע פאָן בערלין ווירד אלזאָ שאָן מאָרגען אונטערצייכנעט אונד בעזיעגעלט ווערדען, אים דעם פערטראגע פאָן סאן שטעפאנאָ ווירד איין "בערלינער פריעדענס-פערטראג", אונד דער וואונש אללער וועלט איזט עס, דאס דיעזער פריעדע צו לאנגען יאהרען דויערן מאָגע.

אבער נאָך זעהר פיעלע שטאאטס-מעננער וואָללען אן דער האלטבארקייט דיעזעס בערלינער פריעדענס-ווערקעס ניכט גלויבען. אין דעם הייטיגען לייט-ארטיקעל דעם "פעסטער ללאָיד" ווירד אויסגעפיהרט, דאס דורך דיעזעס בערלינער "מאכווערק" איין צושטאנד געשאפפען וואורדע, אין וועלכעם דער קריעג אללער געגען אללע לויערט. איין ווערק, וועלכעם אין זאָלכער איילע אונד שנעללינקייט פאָללבראכט וואורדע, ווירד אייך באלד זיין ענדע פינדען. דער בערלינער קאָנגרעס האט דיא געגענזעטצע ניכט בעזייטיגט, האט נור איינע נאָטה-בריקע איבער דיאזעלבען געשפּאננט, אונד דיעזע ווירד דעם ערסטען ווינד-שטאָס ניכט שטאנד האלטען.

פאָר אללעם האט נון דיא טירקייא פעסט "הערהאלטען" מיססען. נאָרד-בולגאריען מוסטע איין זעלבסטשטענדיגעס פירסטענטהום ווערדען, דער נאָרדען דער אזיאטישען טירקייא מוסטע אן רוסלאנד קאָממען, דיא ביידען וועסטליכען טירקישען פּראָווינצען ווערדען פאָן עסטערייך-אונגארישען ארמעען אין בעזיטץ גענאָממען, אונד שליעסליך מוסטע אויך אים זידען דיא טירקישע אינזעל ציפערן אן ענגלאנד געלאנגען. פאָן אללען זייטען איזט אלזאָ פאָן דער טירקייא עטוואס אבגעריססען וואָרדען, אונד דיא פראגע איזט נור, וויא לאנגע זיך דער רעסט האלטען ווירד.

אויסער דיעזען נאכריכטען זינד נאָך זייט פאָרגעסטערן פאָלגענדע דעפּעשען היער איינגעטראָפפען:

ב ע ר ל י ן 11-טען יולי. דיא נאכריכט פאָן דער בעזעטצונג דער אינזעל ציפערן דורך ענגלאנד ווירד דען אבשלוס דער קאָנגרעס-פערהאנדלונגען ניכט פערצאָגערן. דער קאָנגרעס איזט יא נור וועגען דעם פערטראגעס פאָן סאן שטעפאנאָ צוזאממענגעטרעטען, וועסהאלב ער איבער אנדערע געגענשטענדע ניכט בעשליעסען מאג. זאממסטאג (מאָרגען) ווירד דער נייע, פאָם קאָנגרעססע פעסטגעשטעללטע פריעדע צור אונטערצייכנונג געלאנגען.

ב ע ר ל י ן 11-טען יולי. פראנקרייך ליעס ביא רוסלאנד אנפראגען: אָב עס ניכט ליעבער ארמעניען אונד באטום אויפגעבען ווילל, דאמיט אויך ענגלאנד פאָן דער בעזיטצנאהמע דער אינזעל ציפערן אבשטעהע? פיר דען פאלל, דאס רוסלאנד אויף דיא נייען ערווערבונגען אין אזיען ניכט פערציכטען וואָללטע, איזט אויך פראנקרייך ענטשלאָססען, איינע קרעפטיגערע פּאָליטיק צו בעפאָלגען.

ב ע ר ל י ן 10-טען יולי. צווישען דער טירקישען רעגיערונג אונד דעם רוסישען פעלדהעררן טאָטלעבען פינדען פערהאנדלונגען שטאטט וועגען דעם אבציגעס דער רוסישען סאָלדאטען אוים סאן שטעפאנאָ. טאָטלעבען ווינשט נעמליך, דאס דיא טירקען פריהער דיא פעסטונג ווארנא פערלאססען מאָגען. דיא פערהאנדלונגען איבער דיא בעזעטצונג באָסניענס דורך עסטערייך-אונגארן זינד נאָך ניכט בעענדעט. דיא לאגע דער אויפשטענדישען אים רהאָדאָפּע-געבירגע איזט איינע פערצווייפעלטע. זיא וואָללען טראָטצדעם דיא וואפפען ניכט ניעדערלעגען, בעפאָר דיא רוסען דיא גאנצע געגענד גערייימט האבען.

דיעזעס רהאָדאָפּע-געבירגע, וועלכעס זידליך פאָן פיליפּפּאָפּעל ליעגט, ווירד נאָך לאנגע דער שויפּלאטץ דער גרייזאמקייטען בלייבען. דען אויפשטענדישען איזט דאָרט שווער בייצוקאָממען, וויל זיא אים גראָסען געבירגע איהר פערשטעק אונד שיטצענדען הינטערהאלט האבען. ביינאהע יעדען טאג ווירד דאָרט דיא שלאכט צווישען דען רעוואָלוציאָנערען טירקען אונד בולגארען ערנייערט. —

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (י ו ד ע נ - פ י י נ ד ל י כ ע ב ע ו ו ע ג ו נ ג ע ן א י ן ב ר ע ס ל ו י.) דיא אישטוציים שיינען ניכט בלאָס אין אונגארן צו עקסיסטירען. דיא געשיכטע פאָן דעם יודען-פרעססערישען פאבעל אין קאליש איזט בעקאננט. נון ווירד אוים ברעסלוי בעריכטעט, דאס אויך דאָרט, יא אין גאנץ שלעזיען, איינע יודען-פיינדליכע בעוועגונג זיך קונדגיבט, דיא זעהר געפעהרליך ווערדען קאנן. דיא הויפּט-שולד דאראן האט דיא "שלעזישע צייטונג", וועלכע אונאויפהאָרליך געגען דיא יודען העטצט. מערקווירדיג היעביא איזט, דאס דיא מייסטען אבאָננענטען דיעזער צייטונג עבען יודען זינד. דיא יודען בעקאָממען אלזאָ פיר איהר איינען געלד איממער נור גראָבהייטען אונד בעשימפּפונגען צו לעזען. דער פאָרשטאנד אין ברעסלוי האט אוים דיעזעם אנלאססע איינע זיטצונג אבגעהאלטען, אין וועלכער דער בעשלוס געפאסט וואורדע, דיא איזראעליטען אין דער גאנצען געגענד אויפצופאָרדערן, אויף דיעזעס יודען-פיינדליכע בלאטט ניכט מעהר צו אבאָננירען. דאס געשאה ענדע יוני. אם 1-טען יולי פערלאָר דאס בלאטט ווירקליך 1600 אבאָננענטען. עס ווירד ניכט שווער פאללען, דיעזעם שמוטץ-בלאטטע איין ענדע צו בערייטען. אללײן דיא יודען-פרעססערישען בעוועגונגען זאָללען זיך אין נייערער צייט ליידער אין גאנץ דייטשלאנד צייגען, וואָריבער אין יידישען קרייזען נאטירליך דיא גראָסטע אונרוהע הערשט. אונד דיעס געהט אין איינעם אייגענבליקע פאָר, וואָ דער בערלינער קאָנגרעס דיא גלייכשטעללונג דער יודען אים אָריענטע אויספּריכט! וואהרליך! דאס גראָסע דייטשלאנד ווירד זיך באלד פאָר דעם קליינען רומעניען אונד סערביען שעמען מיססען!

* (א י י ן ס ע מ י נ א ר - פ ר אָ פ ע ס ס אָ ר א ו נ ד ד א ס ה י י ל י ג ע ל א נ ד!) איין שפּריכוואָרט לויטעט: "דיא געגענזעטצע בעריהרען זיך!" דאס טריפפט דענן אויך גאר הייפיג איין. דיא סעמינאר-פּראָפעססאָרען ווערדען געוואָהנליך אלס זאָלכע לייטע בעטראכטעט, דיא יעדע געדאנקען אן דאס היילינע לאנד מיט איינגעבילדעטער געלעהרזאמקייט גערינגשעטציג בעלעכעלן. נון גאב אבער איין יונגער פּראָפעססאָר דעם פעסטער ראבבינער-סעמינארס איין ווערק העראוים, אין וועלכעם ער פיר דען געדאנקען איינטריטט, דאס פ א ל ע ס ט י נ א אנגעקויפט ווערדען מאָגע, דאמיט ד א ס י י ד י ש ע ר י י ך וויעדער הערגעשטעללט ווערדען קאָננע! פאָר קורצעם איזט אישטוצי מיט דיעזעם פּלאנע אויפגעטרעטען, וועלכע ערביטטערונג דיעם הערפאָרגערופען, איזט בעקאננט. פרייליך האט אישטוצי אוים זיינעם ציעלע קיין געהיימניס געמאכט, אינדעם ער דען וואונש אויספּראך, דיא יודען אוים גאנץ אייראָפּא צו פערייאגען אונד איהנען אין פּאלעסטינא איינען פּלאטץ אנצווייזען. — דיעזעס ציעל צייגט וואָהל פאָן אונגעהייערם "רשעות", אבער עס האט איממערהין איינען "זינן". אונערקלערליך בלייבט עס אבער, וואס פיר איין ציעל דענן איין סאמינאר-פּראָפעססאָר ביא איינעם זאָלכען פּלאנע האט! גלויבט דערזעלבע עטוואַ, דאס מאן אין דעם אלט-נייען יידישען רייכע זאָגלייך איין ראבבינער-סעמינאר ערריכטען ווערדע, אונד דאס זאָ איין הערר פּראָפעססאָר דאָרט נאָך איין האָהערעס געהאלט בעציעהען ווירדע? וואהרליך

אויף דען שטראסען מיט דעם רופע: „דיא יודען האבענ׳ס געטהאן! ביא דען יודען איזט דאס פייער הערויסגעקאָממען! ניעדער מיט דען יודען!“ — דא ריכטעטע זיך דער מאָנארך אין זיינעם וואגען אויף אונד פערקינדעטע מיט לויטער, וועיטהין פערנעהמליכער שטיממע: „עס איזט ניכט וואהר, דאס דיא יודען דאס פייער אנגעלעגט האבען, אָדער דאסס דאס פייער איבערהויפט ביא איינעם יודען הערויסגעקאָממען. עס איזט יא היעטע סאבבאטה, וואָ דיא יודען אין איהרען הייזערן קיין פייער אנציגדען. דאס פייער קאנן אלזאָ נור פאָן פערברעכערישען הענדען געלעגט וואָרדען זיין!“ — נון בעגאב זיך דער קאיזער אין דיא אבגעבראננטען גאססען אונד אָרדנעטע אללעס נאָטהיגע צור לינדערונג דעם אונגליקעס אן. גלייכצייטיג ליעס ער איינע שטרענגע אונטערזוכונג איינלייטען, וואָ עס זיך אויך הערויסשטעללטע, דאס יודענפיינדע דאס פייער געלעגט האבען, אום דען עמפפאנג, וועלכען דיא יודען-געמיינדע דעם מאָנארכען בערייטעטע, צו שטאָרען. זיא גלייבטען, אין דיעזער וייזע דיא יודען ביים קאיזער הערואבזעטצען צו קאָננען! דיא פערברעכער וואורדען שטרענגע בעשטראפט, וועהרענד דיא יודען פאָם קאיזער איינע ענטשפרעכענדע אונטערשטיטצונג צור פאָרטפיהרונג איהרער געשעפטע ערהיעלטען. — עס וואר אלזאָ דער „שבת“, וואָדורך דיא יודען אין ניקאָלסבורג, מיט הילפע דעם קאיזערס פערדינאנד, פאָר איינעם פאָבעל-אויפלויפע גערעטטעט וואורדען!

*) (וואס וויר דורך דיא בעזעטצונג באָסניענס אונד דער הערצעגאָווינא געווינגען!) איין היעזיגער אוניווערזיטעטס-פראָפעססאָר, דער פיעלע יאהרע אין דער טירקייא געלעבט, שרייבט היעריבער פאָלגענדעס: „עס איזט איין גאר טרויריגער געווינן, דען אונזערע מאָנארכיע דורך דיא בעזעטצונג באָסניענס אונד דער הערצעגאָווינא מאכט! דיא בעפאָלקערונג בידער פראָווינצען דירפטע עטוואס איבער איינע מילליאָן זעעלען בעטראגען. דער נאציאָנאליטעט נאך איזט דיעזע בעפאָלקערונג סלאוויש. מאן זאללטע נון גלייבען, דאס אונטער דערזעלבען פערמאָגע דער איינהייט איהרער נאציאָנאליטעט, אויך דער פריעדע הערשע. דאס איזט אבער ניכט דער פאלל. אים אָריענטע האט דיא נאציאָנאליטעט פאסט גאר קיינע בעדייטונג, דא גיבט נור דיא רעליגיאָן דען אויסשלאג. נון געהאָרען אבער דיעזע מילליאָן זעעלען דריא רעליגיאָנען אן. דיא מייסטען זינד גריעכיש-רוסיש, איין אנדערער טהייל איזט קאטהאָליש, וועהרענד עטווא איין קליינעס דריטטעל דעם מאָהאממעדאנישען גלויבען הולדיגט. אין פאָלגע דער פערשיעדענהייט דער רעליגיאָנען הערשט דענן אויך אונטער דער בעפאָלקערונג איממער איין גרענצענלאָזער האס אונד איין עוויגער קאמפף. עס איזט דאהער שווער צו דענקען, וויא אונזערע מאָנארכיע דא פריעדע אונד אָרדנונג הערשטעללען ווערדע. פרייליך האט דער קאָנגרעס דיא גלייכשטעללונג אללער קאָנפעססיאָנען אים אָריענטע אויסגעשפראָכען. אללייון איין רעליגיאָנס-האס, דער בערייטס 500 יאהרע דויערט, קאנן ניכט דורך איין שטיק פאפיער וועג-געווישט ווערדען, וועגן גלייך אויף דיעזעם שטיק פאפיערע דיא נאמען אללער אייראָפעאישען שטאאטס-מעננער גלענצען! עסטערייך-אונגארן וויירד געוויס דען קאטהאָלישען טהייל דער בעפאָלקערונג צו העבען זוכען. אים זאָ מעהר ווערדען היעריבער דיא איבריגען אויפגעבראכט ווערדען, וועלכע דער גריעכיש-רוסישען קירכע אנגעהאָרען אונד אָהנעהין אים הערצען דען קאיזער רוסלאנדס זייט יע אלס איהרען נאטירליכען „ערלאָזער“ בעטראכטעטען. אבער אויך דיא מאָהאממעדאנער ווערדען מיט דער עסטערייך-אונגארישען פערוואלטונג ניכט צופריעדען זיין. דיעזע רייכען גוטס-בעזיטצער ליעבען עבען דיא אָרדנונג ניכט, זיא האבען זיך אונטער דער שלעכטען טירקישען פערוואלטונג גראָססע רייכטהימער ערוואָרבען. דאס געהט נאטירליך ביא איינער געאָרדנעטען פערוואלטונג, וויא אונזערע מאָנארכיע זעלבע איינפיהרען וויללל, דורכאויס ניכט מעהר. דאס ענדע וויירד זיין, דאס דיא עסטערייך-אונגארישען סאָלדאטען איממער אונטער פיינדען זיך בעפינדען ווערדען. יא, פריהער אָדער שפעטער וויירד רוסלאנד דאראן געהען, דיא גריעכיש-רוסישע בעפאָלקערונג פאָם „עסטערייך-אונגארישען“ יאָכע צו בעפרייען. דער געווינן, דען וויר אלזאָ פאָן דען אין רעדע שטעהענדען פראָווינצען האבען קאָננען, איזט נור איין בליטיגער צוזאממענשטאָס מיט רוסלאנד. לאָרד בעאקאָנספיעלד האט בעקאננטליך אים קאָנגרעססע דען אנטראג געשטעללט וועגען בעזעטצונג באָסניענס אונד דער הערצעגאָווינא דורך עסטערייך-אונגארן. דיעזער שטאאטסמאנן, דער מיט אונזערער מאָנארכיע וועגען דעם אונגליקליכען „דרייא-קאיזער-בינדניסעס“ שאָן לאנגע שמאָללט, האט אונס עבען מיט דער בעזעטצונג דער ערוועהנטען פראָווינצען איינען עמפפינדליכען שטרייך שפיעלען וואָללען. ער רעכנעטע דאראויף, דאס דורך דאס צוזאממענשטאָסען עסטערייך-אונגארנס אויף דעם געביעטע באָסניענס אונד דער הערצעגאָווינא דאס דרייא-קאיזער-בינדניס אין טויזענד שערבען צערפאללען מיססע!“ — נון, וויר האלטען עבען ניכט פיעל אויף דיא פאָליטיק איינעס פראָפעססאָרס. אין אָביגען אויסאיינאנדערזעטצונגען ערבליקען יעדאָך אויך וויר איין גוט שטיק פאָליטישער וואהרהייט.

*) (אנדראשי, קיין גראף, זאָנדערן — פירסט!) איין וויענער טאגע-בלאטט מעלדעט, דאס דיא דרייא פערטרעטער אונזערער מאָנארכיע אויף דעם בערלינער קאָנגרעססע זייטענס זיינער מאיעסטעט האָהע אויסצייכנונגען ערהאלטען ווערדען. גראף אנדראשי וויירד זאָגאר גלייך נאך זיינער ריקקינפט אויס בערלין אין דען פירסטענשטאנד ערהאָבען ווערדען. — נון, אָב דיא פאָליטיק אנדראשי׳ס ווירקליך איינע גוטע זייא, דאס וויירד זיך וואָהל איינסט הערויס-שטעללען. פיר איהן זעלבסט איזט זיא אבער גוט, דא זיא איהם בערייטס אללע מאָגליכען אויסצייכנונגען איינגעבראכט האט.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

געטרייד ע-געשעפט. פאָן ווייצען וואר געסטערן וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר שוואך, פערקויפט וואורדען 8000 מעצר.

ווייצען מהיים 200 מעטר-צטר׳ 79׳ קילא 11·35 גולד. — 200 מעטר-צטר׳ 79׳ קילא 11,40 גולד 1700 מעטרצטר׳ 79׳ קילא 11.40 גול. 200 מעטר. צטר׳ 78 קילא 11.15 גולד.

האפער 6.10—5,50 גולד.

ווייצען פער הערבסט 10·10 — 10·05 גול.

האפער פער הערבסט 6·— — 6.05 גולד.

וויענער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פיעהמארקטע אם 8-טען ד. מ. בעטרוג 3902 שטיק, דאפאָן ווארען: 1967 אונגארישע 1555 פאָלנישע אונד 380 דייטשע, — דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100ק׳: אונגארישע מאסט-אָכסען 51 — 58 גול. פאָלנישע 52—55 גולד. דייטשע 55·50—57 גולדען.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר״י רייז.

שטעללען-געזוך.

איין ערציעהער, דער גמרא, ת״נך, דייטש אונד אונגאריש גרינדליך אונטערריכטען קאנן, זוכט איינע אנשטעללונג. צושריפטען געבעט אנגאבע דעם געהאלטעס ווערדען ערבעטען אונטער אדרעססע:

מאָריץ וויינבערגער

אין Bèly (זעמפלינער קאָמי׳) פאָסטע רעסטאנטע.

אנציינגע.

געפערטיגטער עמפפיעהלט זיינע אונטער שטרענג ריטועללער אויפזיכט דער יידיש-אָרטהאָדאָקסען געמיינדע ערציינגטען זעלב-וואַרען פיינסטער קוואליטעט, וויא סאלאמי, געזעלכטעס פלייש, פאפריקא-שפעק, ווירסטע אללער ארט אוי״וו׳ צו דען ביללינגסטען פרייזען. יעדעס שטיקכען פלייש איזט פאָן דעם אנגעשטעללטען משגיח פאָן הרב הגאון דפה הרבני הצדיק מו״ה יעקב דייטש צוגעזיעגעלט, זאָ דאס דעם כשרות אין שטרענגסטער ארט ענטשפראָכען וויירד. מיינע אדרעססע:

מ׳ לוסטיג

כשר פלייש-זעלכער אין גראָס-וואַרדיין.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	9.35— 9,45
"	"	75	9.60 — 9 75
"	"	76	9.90—10.—
"	"	77	10.20 –10.35
"	"	78	10.90 –10.70
"	"	79	—.——.—
"	"	80	—.——.—
"	טהייס	74.	9.80 –10.90
"	"	75.	10.05 –10 20
"	"	76.	10.30 –10.40
"	"	77.	10.50 –10.70
"	"	78.	10 90 —11.05
"	"	79.	11.15 —11.20
"	"	80.	—.——.—
"	פעסטער באָדען	74.	9.45— 9.55
	"	75.	10.65 – 9 75
"	"	76.	9 95 –10 20
"	"	77.	10.25—10.35
"	"	78.	10.50 –10.70
"	"	79.	10.80—10.90
"	"	80.	—.——.—
"	ווייסענבורגער	74.	9.70 – 9.80
"	"	75.	9 95—10.10
"	"	76.	10 20—10 30
"	"	77.	10 40 –10.60
"	"	78.	10.80—10.95
"	"	79.	11.05 –11.10

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
קאָרן	72	7.——6,85
נערסטע מאלץ	62	.——.—
נערסטע פוטטער	62	.——.—
האפער	41	6.10—5,50
קוקורוץ באנאטער		6.40—6 35
אנדערער	73	6.30--6 25
הירזע		.——.—

טערמין-געשעפט		פער 100 קילאגר.
ווייצען פער אָקטאָבער		10.05
"		—.—
"	פריהיאהר	—.—
קוקורוץ		—.—
נערסטע		—.—
האפער	אָקטאָבער	6,05 —
"		—.—
רעפס		15,25

באללען-מעהל (פער 100 קילאגר. פאָן ... פאס)		קי׳ פל.
נומער	0	22 50
"	1	21 70
"	2	21 20
"	3	20 20
"	4	19 50
"	5	17 50
"	6	16 50
"	7	14 80
"	8	12 80
"	8½	11 —
שפיריטוס: אלטע	[illegible]	34,60
" נייע	[illegible]	32,25

קורז-טאבעללע פאָם 9. יולי

געלד-קורז

	קי׳ פל.
זילבער-אגיא	101 25
דוקאטען	5 50
עסטערייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9 29
נאפאָלעאָנדאָר	9 29
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57 30
20 מארקשטיקע	11 43
פאפיער רובעל	1 26

לאָזע.

	קי׳ פל.
1839-ער ראָטשילד-לאָזע גאנצע	333 —
דעטטאָ פינפטעל	333 —
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	109 50
1860-ער " גאנצע	113 90
דעטטאָ " פינפטעל	123 —
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	141 25
דעטטאָ " 50	139 —
באדא רעגולירונגס	24 —
טהייס-לאָזע	25 —
קרעדיט-לאָזע	162 25
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	29 75
דאנוי-דאמפשיפפ-פארט-לאָזע	95 —
אינסברוקער לאָזע	19 —
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	14 —
קראקויער " 20	——
אָפנער " 40	28 —
פאלפי " 40	30 25
רודאָלפלאָזע " 10	14 50
סאלם-לאָזע " 40	40 60

לאָזע.

	קי׳ פל.
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	——
סט. גענאָיס " 40	36 —
סטאניסלויער " 20	20 50
טריעסטער " 100	119 —
דעטטאָ " 50	61 —
וואלדשטיין " 20	23 75
ווינדישגרעטצער " 20	28 25
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	85 25
דעטטאָ צו 50 גולדען	84 —
וויענער לאָזע	93 —

ווערטה-פאפיערע

	קי׳ פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	79 75
טעמעשוואר-באנאטער	78 —
זיעבענבירגישע	76 50
גאליציישע	86 —
בוקאווינער	82 25
אונגארישע אייזענבאהנאנלעהען	103 —
ווייגצעהענט-אבלעזונגס-אָבליגאציאָנען	85 50
פאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	96 25
דער אונגארישען היפּאָטהעקען באנק צו 5 איינהאלב פּראָצענט	79 25
דער אונגארישען אלגעמיינען באָדענקרעדיט אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פּראָצענט	——
דעטטאָ צו 6 פּראָצענט	——
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	93 —

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1878 Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

נאָך אנדערע האָהע אָמטער. מאן גלויבט אלזאָ, דאס זיינע שטימטע ניכט גענצליך אינבעריקזיכטיגט בלייבען דירפֿטע.

* (לעהמאנן אָדער האָדעל — צום טאָדע פֿעראורטהיילט.)

אונזערע לעזער ווערדען זיך וואָהל עראיננערן, דאס דער ערסטע, דער אם 11-טען מאי אויף דען דייטשען קאיזער איינען מאָרד-פֿערזוך מאכטע, דען נאמען לעהמאנן פֿיהרטע. נון שטעללט עס זיך יעדאָך הערויס, דאס דערזעלבע אייגענטליך האָדעל הייסע; נור האט דיעזער, וויא דיא מייסטען פֿערברעכער, בלאָס אום ניכט זאָ לייכט ערווישט צו ווערדען, דען פֿאלשען נאמען לעהמאנן אנגענאָממען. דיעזער פֿערברעכער, דער צווייטמאל אויף דען דייטשען קאיזער זיין געוועהר אבפֿייערטע, אָהנע יעדאָך צו טרעפֿפֿען, איזט אם 10-טען דיעזעס פֿאָר דען אָבערסטען געריכטס-האָף אין בערלין געשטעללט וואָרדען. דער שטאאטס-אנוואלט ערהאָב געגען דענזעלבען פֿאָלגענדע אנקלאגע: זיינע מאיעסטעט דער קאיזער פֿוהר אם 11-טען מאי מיט זיינער טאָכטער, דער גראָסהערצאָגין פֿאָן באדען, צווישען 3 אונד 4 אוהר אים אָפֿפֿענען וואגען שפאציערען. האָדעל פֿייערטע בייא דיעזער געלעגענהייט אויף דיא פערזאָן זיינער מאיעסטעט אויס איינער ענטפֿערנונג פֿאָן בלאָס 3 ביז 4 שריטטען צווייא שיססע אב.ביידע שיססע גינגען פֿעהל. האָדעל ליעף דאפֿאָן; אלס ער זיך יעדאָך פֿאָם פֿאָלקע פֿערפֿאָלגט זאה, פֿייערטע ער נייערדינגס צווייא שיססע אב, דיא עבענפֿאללס ניעמאנדען טראפֿען. היערויף וואָרף ער דאס גע-וועהר פֿאָן זיך, קאָננטע אבער ניכט ענטפֿליעהען, דא ער פֿאָם פֿאָלקע פֿערהאַפֿטעט וואורדע. אויף ערקונדיגונגען בייא זיינער מוטטער ערהיעלט מאן פֿאָן דיעזער זעלבסט דיא ערקלערונג, דאס איהר זאָהן צו אללען שלעכטיגקייטען פֿעהיג זייא. אויך פֿאָן זיינעם שטיעף-פֿאטער וואורדע דערזעלבע אלס איין שטרייט- אונד צאנק-זיכטיגער מענש געשילדערט. האָדעל פֿערליעס אים מערץ דאס עלטערנ-הויז אונד מאכטע רייזען אים אויפֿטראגע דער זאָציאל-דעמאָקראטישען פּארטייא. אם 24-טען אפּריל קאם ער נאָך בערלין, וואָ ער אונטער דעם נאמען לעהמאנן אויפֿטראט. פֿאסט טעגליך נאהם ער אן דען זאָציאל-דעמאָקראטישען פֿערזאממלונגען אונד איהרען אויפֿריהרערישען רעדען אנטהייל. ער בעפֿאסטע זיך איבערדיעס פֿאָרציגליך מיט דער פֿערברייטונג דער געפֿעהרליכסטען זאָציאל-דעמאָקראטישען צייטונגען אונד ביכער. ער בעצייכנעטע זיך אָפֿפֿען פֿאָר אללער וועלט אלס „אטהעיסט" אונד „אנארכיסט". („אטהעיסט" הייסט דער, וועלכער פֿאָן גאָטט אונד רעליגיאָן ניכטס וויססען מאג; „אנארכיסט" היינגעגען, וועלכער פֿאָן איינער רעגיערונג אונד איינעם שטאאטע איבערהויפּט ניכטס האָרען וויללט. „אטהעיסט" אונד „אנארכיסט" הייסט דעמ-נאָך זאָפֿיעל, אלס רעליגיאָן אונד שטאאט אומ-שטירצען וואָללען.) ער איוסערטע גאר הייפֿיג, דאס ער אלל זיינע קרעפֿטע דאראויף פֿערוועגדען וואָללע, דאס אין דייטשלאנד מעהר קיין מאָנארך עקסיסטירע. האָדעל וואר זאָגאר באָזע, ווען יע-מאנד איהן אלס זאָציאל-דעמאָקראטען בעצייכ-נעטע, אינדעם ער זאגטע: „דיא זאָציאל-דעמאָ-קראציע איזט קיינען העללער ווערטה, דיעזע ווייס יא זעלבסט ניכט, וואס זיא וויללט. איך בין אנאר-כיסט, דער גאר קיינע רעגיערונג מאג; איך געהאָ-רע צו דען „קאָממוניסטען", אונד ווינשע, דאס עס אויך מעהר קיינע רייכען אונד קיינע ארמען לייטע געבע, זאָנדערן דאס דער פֿאָרהאנדענע רייכ-טהום אונטער דיא מענשען גלייך פֿערטהיילט ווער-דע. האָדעל וואורדע דענן אויך שפעטער וועגען דיעזער זיינער איוסערונגען פֿאָן דען זאָציאל-דעמאָקראטען פֿערשטאָססען. אין איינעם לייפציגער ווירטהס-הויזע שפּראך ער זיך צו איינינען ארביי-טערן פֿאָלגענדערמאסען אוים: „קאיזער, קאָניגע אונד פֿירסטען ברויכען וויר ניכט מעהר, דא דיעזע נור דאס פֿאָלק אויסזויגען!" צו דעם ווירטהס-הייזער זעלבסט, דער זיין הויז ניכט צו דעראַרטיגען גע-פֿעהרליכען פֿערזאממלונגען הערגעבען וואָללטע, זאגטע האָדעל אים צאָרנע: „וואַרטען זיא נור, ווענן דיא צייט צום הענקען קאָממען ווירד, דא ווערדען וויר עבען בייא איהנען דען אנפֿאנג מא-כען!" אין איינער פֿערזאממלונג אין מעטץ איי-סערטע האָדעל: „דאס מיליטער איזט גאנץ איבער-פֿליססיג, דאס פֿאָלק קאנן זיך אָהנע קאיזער אונד קאָניגע אויך זעלבסט רעגיערען. וויר ברויכען קיי-נען קאיזער, קיינען קאָניג אונד קיינע רעגיערונג. פֿאָרט מיט אללעם! וויר וואָללען פֿרייא זיין, וויר וואָללען דען פֿאָרהאנדענען רייכטהום טהיילען! אללע מיססען גלייכמעסיג א ר ב י י ט ע ן, וואָ-דאנן עס געניגען ווירדע, דאס יעדער האָכסטענס צווייא שטונדען טעגליך ארבייטע!" איבערדיעס ערקונדיגטע זיך האָדעל גאר הייפֿיג: וואנן דער קאיזער אויספֿאהרע? אין וועלכער געגענד? אין אָפֿפֿענעם אָדער געשלאָססענעם וואגען? אלל דיעס בעווייזט, דאס ער מיט דעם פּלאנע אומגינג, זיינע מאיעסטעט צו ערשיעסען. אם 6-טען מאי קאם האָדעל צו איינעם פֿאָטאָגראַפֿען, דעם ער זאגטע: „נעהמען זיא מיך אב, דענן זיא ווערדען מיט מיינען בילדערן גראָסארטיגע „געשעפֿטע" מאכען. יעטצט בין איך וואָהל נאָך איין גאנץ אינבעדייטענדער מענש; נאָך וועניגען טאגען אבער ווערדע איך שאָן צו דען בעריהמטעסטען מעננערן אין איראָפּא צעהלען. זיא ווערדען אלזאָ פֿאָן מיינעם בילדע דאנן אויך איינע האלבע מילליאָן אום האָהע פּרייזע אבזעטצען קאָננען!" אם 18-טען מאי, וואָ האָדעל בערייטס אים קערקער וואר, איוסערטע ער זיך צו איינעם אנדערען געפֿאנגענען: „נון, קאָממע איך אוים דעם קערקער, דאנן ווערדע איך שאָן בעס-סער צילען!" אין איינעם בריעפֿע, דען האָדעל אם 21-טען מאי אוים דעם קערקער אן זיינע על-טערן שריעב, הייסט עס אונטער אנדערם: „איך ביטטע אום פֿערצייהונג, דאס איך דורך מיינע האנדלונג אויך זיא אין „שלעכטעס גערעדע" גע-בראכט. איך האבע מיין לעבען צום וואָהלע דער מענשהייט געאָפּפֿערט. דאס דיענט מיר צום טראָס-טע. עס טהוט מיר לייד, פֿעהלגעשאָססען צו הא-בען. דאָך עס איזט נאָך ניכט אללעס פֿערלאָרען. וואס איינמאל ניכט געלונגען, קאנן יא שפעטער געלינגען. מאקס האָדעל, אטטענטעטער זיינער מאיעסטעט דעם דייטשען קאיזערס." דער מאנן לעגטע זיך אלזאָ אין דען בריעפֿען אן זיינע עלטערן זעלבסט דען טיטעל „אטטענטעטער זיינער מאיעס-טעט" בייא. דאס הייסט: דער אויף דען קאיזער איינען מאָרד-פֿערזוך פֿעראיבט האט! אין איינעם אנדערען בריעפֿע זאגטע האָדעל: „דיא שווייץ איזט בעפֿרייט וואָרדען דורך ווילהעלם ט ע ל ל, דער איינען טיראננישען שטאטטהאלטער ערשאָססען האט. וויר ברויכען עבענפֿאללס איינען זאָלכען טעלל. לייַדער האט דייטשלאנד קיינע זאָלכע מעננער. אין מיינער פֿריהעסטען יוגענד שאָן האבע איך דען ענטשלוס געפֿאסט, געגען דיא טיראננען „ביז אויפֿס מעססער" צו קעמפֿפֿען, דאמיט איך דעם פֿאָן דען רעגיערונגס-מעננערן אונטערדריק-טען פֿאָלקע דיא פֿרייהייט ברינגע!" — שטעללט מאן אלל דיעזע טהאטזאכען צוזאממען, זאָ געהט דייטליך הערפֿאָר, דאס האָדעל ווירקליך דען קאיזער-מאָרד מיט איבערלעגונג אנשטרעבטע. אינדעם לייגנעטע האָדעל פֿאָר דעם געריכטס-האָפֿע אללעם רונדוועג אב. ער זאגטע: ער האבע נור זיך זעלבסט ערשיעסען וואָללען, וויל ער קיינע מיטטעל צו לעבען האטטע אונד איבערדיעס אן איינער אונהיילבארען קראנקהייט ליטט. — אויף דיא פֿראגע: ווארום ער דענן דען זעלבסט-מאָרד אויף אָפֿפֿענער שטראססע אונד עבען אין דעם אוי-גענבליקע פֿעראיבען וואָללטע, אלס דער קאיזער פֿאָרבייפֿוהר?" ערווידערטע האָדעל: „איין זעלבסט-מאָרדער לאָסט זיך עבען ניכט בעפֿעהלען; ער פֿיהרט זיינע טהאט דאָרט אוים, וואָ עס איהם עבען בעליעבט. איך האבע אָרט אונד צייט זאָ געוועהלט, דאס איך מיט מיינעם שיידען אוים דער וועלט וועניגסטענס פֿיעל אויפֿזעהען מאכע!" — דער געריכטס-האָף ערקאננטע פֿיר האָדעל דיא

הייט זאָ טרייא אונד אויפֿאָפֿפֿערנד צור זייטע שטאנד. — באָזע מענשען האבען וואָהל קיינע פֿריינדע; אבער נעלא-טאָן, דער איינסט איין טיכטיגער רייכער קויפֿמאנן וואר אונד וועגען בעטריבונג זיינער שיפֿפֿע באנקעראָטט ווער-דען מוסטע, וואר פֿראָה, דאס איהן ווילליאם צו זיינעם סעקרעטער ערנאננטע, אונד וואר איהם היעפֿיר אויך זעהר דאנקבאר.

אלס ווילליאם אונד נעלאטאָן אן דער קיסטע דעם מעערעס פֿוהרען, דא זייפֿצטע נעלאטאָן אויף אונד זאגטע: „היער אן דיעזער שטעללע האבע איך מיין פֿערמאָגען פֿאָר 17 יאהרען פֿערלאָרען. איך אונד מיין קאפּיטאָן ווארדען דא פֿאָן איינעם רייבערשיפֿפֿע איבערפֿאללען, מיינע וואא-רען, וואָרין דער גראָסטע טהייל מיינעס פֿערמאָגענס בע-שטאנד, וואורדען גערויבט, איך אונד מיין קאפּיטאָן וואור-דען געבונדען אין דאס רייבער-שיפֿף געבראכט — אונד איין יונגעס, וואונדערשאָנעס מעדכען, וועלכעס איינעם ענגעל גלייך, וואר אונזערע לעבענס-רעטטערין!" (זיעהע 16-טע פֿאָרטזעצונג.)

נעלאטאָן ערצעהלטע נון דעם ווילליאם דען גאנצען פֿאָרפֿאלל, וויא ער דאמאלס זאממט זיינעם קאפּיטאָן אונד דעם מעדכען גערעטטעט וואורדע, דאס ער אבער זיינע רעטטערין אויף דער פֿלוכט פֿערלאָרען האבע אונד טראָטץ זיינער אנצייגע אין דען צייטונגען זיא דעננאָך ביז הייטע ניכט פֿינדען קאָננטע.

אלס נון ווילליאם אין בורלייא אנגעקאָממען וואר, דא האָרטע ער צו זיינער איבערראשונג, דאס בעניאמין מיט אדריענגע פֿערלאָבט איזט. ווילליאם לאכטע אונד זאגטע זיינעם סעקרעטער: „דיא געשיכטע מאכט זיך זעהר אינ-טערעססאנט. וויר האבען פֿיר אדריענגעס געלד דאס גוט פֿאָן בעניאמינס פֿאטער אין ענגלאַנד געקויפֿט, אום עס יעטצט ווידער דעם זאָהנע אלס הייראטהס-גוט צו געבען — דאָך דאריס זאָלל ניכטס ווערדען, איך מוס מיר נאָך הייטע בייא מאדאמע ראָווע דיא געוויסהייט פֿערשאַפֿפֿען, אָב לאדי קורוואל ווירקליך דיאזעלבע לעא איזט, וועלכע פֿאָר 19 יאהרען מיט איינעם עדוארד בושלער אונווייט בעאקאָנספֿיעלד לעבטע.

ווילליאם בעזוכטע נון ווירקליך דיא פֿרויא ראָווע, אום זיא אויסצופֿאָרשען. אנפֿאנגס וואר זיא זעהר שוויי-גזאם, אָהנע דאס ער פֿאָן איהר איין וואָרט הערויסלאָקען קאָננטע, אלס ער אבער זאגטע: דאס איהם דיא קעננט-ניס דיעזעס פֿאָרפֿאללעס נור דאהער נאָטהיג זייא, וויל ער יענען עדוארד בושלער אויפֿצופֿינדען, דא געשאנד איהם פֿרויא ראָווע אללעס. וואס זיא פֿאָן לעאס געשיכטע וואוס-טע. מאדאמע ראָווע דורפֿטע אבער נאָך אימטער ניכט וויס-סען, דאס עדוארד בושלער אונד בעניאמין דע איזראעלי איינע אונד דיאזעלבע פערזאָן איזט.

ווילליאם וואר זעהר איבערראשט, אלס ער פֿאָן מא-דאמע עליזאבעטה ראָווע האָרטע, דאס איהרע ענקעלין קאראָלינע זאממט אדריענגע אונד בעניאמין באלד אין בורלייא אנקאָממען ווערדען. קאראָלינע פֿיהלטע זיך אין איהרעם עהע-לעבען זעהר אונגליקליך, זיא וואָללטע דאהער איינינע מאָנאטע בייא איהרען עלטערן צובריינגען, אונד בעניאמין וויללט מיט זיינער בראוט זיין שלאָס אין בורלייא בעזוכען, אום עס נאכהער צו זיינעם וואָהנ-אָרטע רעכט שאָן אונד בעקוועם הערצוריכטען.

איינינע טאגע דאראויף בעפֿאנד זיך בעניאמין ווירק-ליך מיט זיינער בראוט אין דעם שאָנען ביבליאָטהעקע-זאאלע זיינעס שלאָססעס -- אונד אדריענגע בליעב אבער-מאלס פֿאָר דעם בילדע שטעהען, וועלכעס זיא שאָן בייא איהרעם ערסטען איינטרעטען אין דיעזען זאאל (זיעהע דיא 62סטע פֿאָרטזעצונג.) מיט בעזאָנדערער אויפֿמערקזאַמ-קייט בעטראכטעטע.

אדריענגע זעטצטע זיך אנס קלאווייער אונד שפיעל-טע, דיעזע מוזיק וואר יעטצט פֿיר בעניאמין נאָך ענטצי-קענדער אלס צופֿאָר.

„ליעבט איהרע מוטטער אויך דיעזע מוזיק?" פֿראגטע בעניאמין.

„„יא, דאס איזט דער איינציגע געגענשטאנד, דער איהר אָפֿט אנגענעהמע אויגענבליקע מאכט אונד זיא איהרע ליידען פֿערגעססען לאָסט. אם ליעבסטען לאָסט זיא זיך דיא מוזיק-שטיקע פֿאָן איהנען פֿאָרשפּיעלען. דיא גוטע מוטטער! וויא פֿאָללער פֿריידע איזט זיא, דאס זיא איהר שוויעגער-זאָהן ווערדען — אונד דיעזע פֿריידע מיינער מוטטער ענטציקט מיך נאָך מעהר פֿיר זיא, מיין ליעבער בעניאמין! — יא, איך מוס איהנען געשטעהען, מיינע מוטטער האט מיר איהרעם נאמען געגענאיבער שאָן פֿאָר יאהרען איינע בעזאָנדערע צונייגונג איינגעפֿלאָסט.""

„זאָמיט האבע איך איינען דאָפּפּעלטען גרונד, איהרע מוטטער צו ליעבען. האט מיך איהרע מוטטער נאָך ניע געזעהען?"

„„ניין! זיא וואָללטע זיא איינמאל אים לאָנדאָנער פּארלאמענטע זעהען אונד שפּרעכען האָרען, אבער זיא קאָננטע זיא ניכט ערבליקען.""

(פֿאָרטזעצונג פֿאָלגט.)

דאס ווערע איינע ארגע זעלבסט-טיישונג. דער פֿערפֿאססער דיעזעס קאָמישען ווערקעס, הערר סעמינאר-פּראָפֿעססאָר קייפֿמאנן, וויים עס רעכט גוט, דאס עס וואָהל איינען „אונגאריש-יידישען", ניכט אבער אויך איינען „פּאלעסטיניש-יידישען" שולפֿאָנד גיבט, אוים דעססען מיטטעלן סעמינאר אונד פּראָפֿעססאָרען ערהאלטען ווערדען קאָננטען. וואס דענן וויל הערר קייפֿמאנן? אונס וויל עס שיינען, דאס ער דען „גוטען יידען" שפּיעלען וויל. דא אין אונגארן דיא מעהרהייט דער יידישען בעפֿאָלקערונג צו דער פֿראָממיגקייט דער סעמינאר-פּראָפֿעססאָרען קיין בעזאָנדערעס פֿערטרויען האט, וויל הערר קייפֿמאנן דער וועלט זיינע „יראה" אונד זיינע „גוטע יידישקייט" צייגען. דא יעדאָך הערר קייפֿמאנן איין שילער דעס ברעסלויער סעמינארס איזט, דירפֿטע דיא אָרטהאָדאָקסע יודענהייט זיינער „יראה" קיים פֿיעל גלייבען שענקען. איין היעזיגער אָרטהאָדאָקסער יודע, דער איין גראָסעס לייניוואנד-געשעפֿט האט, זאגטע יינגסט: „איך פֿערשטעהע מיך אויף דיא עכטהייט דער יראה עבענזאָ גוט, וויא אויף דיא עכטהייט דער ליינוואנד. זאָ וועניג אלס קאלק-ליינוואנד עטוואס טויגט, איזט אויך קאלק-יראה קיינען העללער ווערטה. אונטער קאלק-יראה פֿערשטעהע איך איינען אייסערן שיין דער פֿראָממיגקייט, וועהרענד מאן אים אינגערן גאנץ אנדערס דענקט. גוטע ליינוואנד מוס פֿיינען פֿאָדען ברויכט ניכט מיט קאלק איבערטינכט צו ווערדען: עכטע יראה ברויכט עבענזאָוועניג מיט לעערען פּלענען וועגען וויעדערהערשטעללונג דעס יידישען רייכעס זיך צו שמיקען. איבריגענס שיינט מיר דער פֿערפֿאססער איין רעכט קלוגער קאָפּף צו זיין. ער וויל פּאלעסטינא ניכט פֿיר זיך אונד פֿיר זיין סעמינאר אנגעקויפֿט וויססען. ער דענקט זיך בלאָס: איזט איינמאל פּאלעסטינא אנגעקויפֿט, דאנן וואנדערן אללע אָרטהאָדאָקסען יודען אוים, וואָראן דאס סעמינאר אין אונגארן מעהר קיינע געגנער האבען ווירדע!" — (וואהרליך! זאָלכע שפּאָטטערייען העטטע זיך הערר קייפֿמאנן ערשפּארען קאָננען. מאן קאנן איין רעכט שטרעבזאמער מאנן זיין, אָהנע זאָלכע ביכער צו שרייבען!)

* (שמוטציגער בעטרוג אייגעם געטויפֿטען יודען.) פֿאָן איינעם „משומד" לאָסט זיך וואָהל אללעס ערווארטען; אללעין דיא פֿאָלגענדע שמוטציגע געשיכטע, דיא דער „נייען פֿרייען פּרעססע" מיטגעטהיילט ווירד, איזט דאָך עטוואס אונערהאָרטעס. נאָך מאָהליעוו (רוסלאנד) קאם איין יונגער סאָלדאט געווייזט, דער אין איינעם גארדע-רעגימענט אין פּעטערסבורג דיענטע. ער גאב זיך אלס יודע אוים. פֿערמאָגע זיינער שפּראכע אונד לעבענסווייזע קאָננטע זיינע יידישע אבשטאממונג דענן אויך גאר ניכט בעצווייפֿעלט ווערדען. איין זעהר היבשער אונד שלאָנקער מאנן, געלאנג עס דעמזעלבען אלסבאלד, דיא בעקאננטשאפֿט איינעס יידישען מעדכענס אוים רייכעם הויזע צו מאכען. דאס מעדכען פֿערליעבטע זיך אין דענזעלבען, אונד דיא עלטערן גאבען דעם וואונשע איהרער איינציגען טאָכטער נאָך, זיא מיט דעם היבשען סאָלדאטען, דעססען דיענסטצייט אָהנעהין בערייטס צו ענדע וואר, צו פֿערלאָבען. קורץ דאראויף פֿאנד אויך דיא האָכצייט שטאטט. איינינע וואָכען לעבטע דאס נייע עהעפּאאר אין אונגעשטאָרטער רוהע אונד פֿריידע. — איינעס טאגעס ענטדעקטע דער יונגע מאנן זיינער פֿרויא דאס געהיימניס, דאס ער וואָהל אלס יודע געבאָרען זייא, זיך יעדאָך בערייטס פֿאָר איינער רייהע פֿאָן יאהרען אין דען קאטהאָלישען גלויבען אויפֿגענאָממען ליעס. דיא יונגע פֿרויא בעטראכטעטע דיעס אנפֿאנגס אלס „שפּאס", אללעין דיא זאכע וואר עבען קיין שפּאס, זאָנדערן גאנץ טרויריגער ערנסט. ער אָפֿפֿנעטע נעמליך דיא בריעפֿטאשע, נאהם איין שטיק פּאפּיער הערפֿאָר אונד איבערגאב עס דער יונגען פֿרויא. עס וואר דיעזעס שטיק פּאפּיער ניכטס אנדערעס אלס דער „טויף-שיין". — דיא פֿרויא פֿיעל אין אָהנמאכט פֿאָר שרעקען. אין דער פֿאמיליע הערשטע גרענצענלאָזע בעשטירצונג. דיעזע בעשטירצונג שטייגערטע זיך אבער נאָך מעהר, אלס דיא יונגע פֿרויא, זאָבאלד זיא זיך פֿאָן איהרעם ערסטען שרעקען ערהאָלט האטטע, דיא ערקלערונג אבגאב: „איהרען מאנן טראָטץ זיינער טויפֿע ניכט פֿערלאססען צו וואָללען!" פֿרייליך איזט זיא ענטשלאָססען, יידין צו בלייבען, אָהנע יעדאָך אין איינע טרעננונג פֿאָן איהרעם קאטהאָלישען מאנגע צו וויליגען. דיא עלטערן וואָרען יעדאָך וועניגער נאכזיכטיג געגען דיעזען שמוטציגען קערל. זיא מאכטען בייא דער פּאָליצייא דיא אנצייגע וועגען „בעטרוגעס". פֿאָרלייפֿיג בעפֿינדעט זיך דערזעלבע אים געפֿענגניססע. אין יידישען קרייזען איזט מאן אויף דיא ריכטערליכע ענטשיידונג זעהר געשפּאננט." — זאָ ווייט דער בעריכט אוים מאָהליעוו. — דא זיעהט מאן דאָך, וויא נאָטהיג דיא עהע-פֿערקינדיגונגען זינד, נאמענטליך ווענן עס זיך אום דיא עהע-שליעסונג מיט איינעם פֿרעמדען מאנגע האנדעלט. ווירדע איינע פֿערקינדיגונג דיעזער עהע זאָוואָהל אין מאָהליעוו, אלס אויך אין יענעם אָרטע שטאטטגעפֿונדען האבען, וואָ דער שמוטציגע „משומד" צושטענדיג איזט, דא ווערע איין זאָלכער בעטרוג קוים דענקבאר! אויך דיא „פֿילווייבעריא" קאָננטע זעלטען שטאטטפֿינדען, ווענן מאן בעציגליך דער עהע-פֿערקינדיגונגען דיא נאָטהיגע שטרענגע בעאָבאכטען ווירדע.

(דיא אללגעמיינע ענטוואפֿפֿנונג.) וויר האבען אָפֿט מיטגעטהיילט, דאס דיא „פֿריינדע דעס פֿריעדענס" אים הערבסטע דיעזעס יאהרעס אין פּאריז איינע פֿערזאממלונג אבצוהאלטען געדענקען, אום פֿיר דיא אבשאפֿפֿונג דער שטעהענדען העערע אונד הערשטעללונג איינעס עוויגען פֿריעדענס צו ארבייטען. דער געדאנקע איזט שאָן אונד ערהאבען. צו בעדויערן וואר עס נור, דאס דיעזער געדאנקע איממער פֿאָן פּריוואט-לייטען אויסגינג, דערען שטיממען וועניג געוויכט האבען אונד דערען בעשליססע קיינע גילטקראפֿט בעזיטצען. אום זאָ ערפֿרייליכער איזט עס, דאס דיעסמאל פֿאָן איינעם פּרינצען איינע דענקשריפֿט ערשיענען, אין וועלכער דיא אללגעמיינע ענטוואפֿפֿנונג מיט פֿיעלעם אייפֿער געפֿאָרדערט ווירד. אין דיעזער דענקשריפֿט הייסט עס אונטער אנדערעם: „דיא זאָציאל-דעמאָקראטישע פּארטייא מיט איהרען געפֿעהרליכען בעשטרעבונגען ברייטעט זיך איממער מעהר אוים. מאן גלויבט, דיעזע פֿיינדליכען באנדען נור דורך דאס מיליטער אונטערדריקען צו קאָננען. עס איזט אבער דאס אומגעקעהרטע דער פֿאלל. עבען דורך דיא פֿיעלען סאָלדאטען ווירד דאס פֿאָלק פֿעראָרמט. מאן ענטציעהט דער ארבייט דיא בעסטען קרעפֿטע, היעדורך ענטשטעהט דיא אללגעמיינע אונצופֿריעדענהייט אונד דאס בעשטרעבען, זאָלכע צושטענדע צו בעזייטיגען. דורך איינע אללגעמיינע ענטוואפֿפֿנונג ווירדע דיא ארבייט פֿיעלע הענדע געווינגען, דער שטייער-דרוק ווירדע אויפֿהאָרען, איינע אללגעמיינע צופֿריעדענהייט ווירדע אונטער דער בעפֿאָלקערונג הערשען אונד — דיא זאָציאל-דעמאָקראטען מיסטען יעדען אנהאנג פֿערליערען. וואהרליך! עס ווערע צייט, דאס דיא אין בערלין פֿערזאממעלטען שטאאטס-מעננער עבען אין זאָלכעם איבעראיינקאָממען טרעפֿפֿען ווירדען, וואָנאך זעממטליכע מעכטע דיא אנצאהל איהרער רעגימענטער בעדייטענד בעשרענקען זאָללען, דאמיט ענדליך דעם פֿאָלקע דיא דריקענדען לאסטען אבגענאָממען ווערדען קאָננען!" —

דיעזע דענקשריפֿט, וועלכע אין פּעטערסבורג ערשיענען איזט, מאכט אים זאָ גראָסערעס אויפֿזעהען, אלס דער פֿערפֿאססער, פּרינץ פּעטער פֿאָן אָלדענבורג, איין נאהער פֿערוואנדטער דעס רוסישען קאיזער-האָפֿעס איזט. זיינע מוטטער וואר נעמליך דיא טאָכטער דעס קאיזערס פּויל, וועהרענד זיינע טאָכטער דיא געמאהלין דעס גראָספֿירסטען ניקאָלויס איזט. דער פּרינץ איזט ניכט בלאָס רוסישער גענעראל, זאָנדערן בעקליידעט

פֿאָלליעטאָן.

מערקווירדיגע פֿערהעלטניססע.

(81-טע פֿאָרטזעטצונג.)

טרייא אונד אָפֿפֿען, אָהנע דיא איינען ניעדערצושלאגען, זאגטע נון אדריענגע: „„זיא זינד מיר טהייער, מיין ליעבער בעניאמין, טהייער זייט אונזערעס ערסטען בעגעגנען!"" —

פֿאָללער ענטציקען ערגריפֿף יעטצט בעניאמין דיא האנד אדריענגעס אונד ריעף: „זיא האבען אלזאָ דאס בעגליקענדע וואָרט אויסגעשפּראָכען, זיא ערווידערן מיינע ליעבע, זאָ זייא דיעזער אויגענבליק געזעגנעט!" — היערויף דריקטע ער איינען קוס אויף דיא הייסע וואנגע אדריענגעס — אונד זאגטע: „יעטצט וועניגסטענס האבע איך וויעדער ערקאננט, וויא שאָן דאס לעבען איזט. דאפֿיר בין איך אויפֿבעוואהרט וואָרדען, אונד דיא וואכענדע וועלט איזט גלענצענדער אלס אללע טרוימע." — אונד ער דריקטע יעטצט אבערמאלס איינען קוס אויף אדריענגעס שטירנע. —

„„הא! וויא דער דא וויעדער גליקליך איזט! קיססע נור, קיססע! דאס קיססען איזט זיס, ווענן מאן ליעבט! — איזט וויקטאָריא שאָן וויעדער אויפֿגעשטאנדען? לאססי נור זעהען, עס איזט ניכט וויקטאָריא! בייא גאָטט! וויקטאָריא וואר שאָנער — אונד אך, דיעזע שאָנהייט פֿוילט אין דער ערדע! — געהעט אוים איינאנד! דער שאטטען איינער טאָדטען טרעננט אייך!""

דיעזע וואָרטע שריע דער וואהנזיננינע ריכטער עבערהארד, דער עבען אין דען גארטען געשפּרונגען וואר אונד מיט ווילדען בליקען אויף דיא ביידען ליעבענדען בעניאמין אונד אדריענגע צואיילטע, אום זיא אויסאיינאנדערצורייסען.

בעניאמין אונד אדריענגע וואָרען פֿאָן דיעזעם פּלאָטצליכען איבערפֿאלל ערשראָקען.

„אונגליקליכער מאנן! (זאגטע בעניאמין, נאכדעם ער זיך וויעדער פֿאססטע) וויא קאמען זיא היעהער? איהרע שוועסטער זוכט זיא, קאָממען זיא מיט מיר צו איהר, זיא ווירד איינע פֿריידע האבען."

„„וואס? איהר וואָללט מיך וויעדער פֿאנגען, איך בין פֿרייא! פֿרייא וויא דער אדלער אין דער לופֿט. לאסס מיך נור דיינע נייע געליעבטע אנזעהען — אך, אויך זיא איזט שאָן! אבער ניכט זאָ שאָן, וויא וויקטאָריא! ליעבסט זיא דיך? אך, וויקטאָריא האטטע דיך ווירקליך געליעבט, מעהר אלס דיעזער יונגע גראז-אפֿפֿע דא! לאססע דיא יונגע אונד קאָמם אויף דען לאָנדאָנער פֿריעדהאָף. לאסס אונס דאָרט אויף דעם אונס געמיינזאמען טהייערען גראבע קניען אונד וויינען — דאָך בלייבע! זיא קאָננטע דיין וויינען עהער אנהאָרען, אלס דאס מייניגע. וועהע מיר! ווענן זיא דיך אויך נאָך אים גראבע מעהר ליעבט אלס מיך!""

בעניאמין וואָללטע דען אונגליקליכען בייא דער האנד נעהמען, אום איהן אינס הויז פֿאָן דע מאָנטע צו לאָקען! אבער אין דיעזעם אויגענבליקע שפּראנג עבערהארד וויא איינע קאטצע איבער דען גארטען-צוין — אונד וואר וויעדער פֿערשוואונדען.

ערשטוינט שטאנדען בעניאמין אונד אדריענגע דא. דיעזע קאָננטע זיך נאָך איממער ניכט פֿאססען. טראָטצדעם זיא דיא געשיכטע בעניאמינס מיט וויקטאָריא גענויא קאננטע, קאם איהר דיעזער פֿאָרפֿאלל דאָך זעהר איבערראשענד.

פֿינפֿאונדפֿיערציגסטעס קאפּיטעל.

לאָרד דאָלטימאָרע מערקטע דאָך נאָך אונד נאָך, דאס ער פֿאָן זיינער יונגען פֿרויא ניכט געליעבט ווירד. ער מערקטע, דאס זיך קאראָלינא נור צוואנג אנטהאט, ווענן זיא זיך איהם געגענאיבער ליעבעפֿאָלל צייגען וואָללטע.

וויללאם גלעדסטין וואר פֿאָללע פֿיערצעהן טאגע אין בעאקאָנספֿיעלד קראנק געלעגען; אבער באָזען מענשען קאנן אויך דיא שווערסטע קראנקהייט ניכט זאָ לייכט בייקאָממען, אונד וויללאם וואַרד גענעזען אונד ערהאָלטע זיך באלד פֿאָן זיינער קראנקהייט. ער פֿרייטע זיך זעהר, אלס ער פֿאָן קאראָלינע איינען בריעף ערהאלטען, אין וועלכעם אנגעצייגט וואר, דאס לענארד פּלאָטצליך פֿאָן פּאריז אבגערייזט וואר, אָהנע נאר פֿאָן אדריענגע אבשיעד גענאָממען צו האבען. — וויללאם ריכטעטע אן קאראָלינע איינען פֿאָרמליכען ליעבעס-בריעף, אין וועלכעם ער אן קאראָלינע זיינען ווערמסטען דאנק אויסדריקטע. — לאָרד דאָלטימאָרע בעקאם נון דיעזען בריעף צו געזיכטע — אונד זיינע אייפֿערזוכט וואר אויף דאס פֿירכטערליכסטע ערוועקט. — יעטצט ערסט זאה ער, וויא אויך ער פֿאָן וויללאם בעטראָגען וואָרדע.

וויללאם אבער פֿיהלטע זיך גליקליך, דאס ער נון אויך פֿאָן לענארד פֿרייא איזט. ער האטטע יעטצט בלאָס געגען בעניאמין אנצוקעמפּפֿען — אבער ער האטטע יא דען בעניאמין אין דער האנד, דא ער זיינע געהיימניססע ענטדעקט האט. זיינע ערסטע רייזע נאָך זיינער גענעזונג וואר דאהער נאָך בורלייא, אום דאָרט מיט דער מאדאמע עליזאבעטה ראָווע צו שפּרעכען. ער נאהם אויך זיינען סעקרעטער גלאָטאָן מיט, דער איהם וועהרענד זיינער קראנק-